

Radcowie Prawni
Borek Gajda Tołwiński

RT

Gdańsk, 13 marca 2013 r.

**Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego
ul. Krakowskie Przedmieście 15/17
00-071 Warszawa**

Dotyczy: konsultacji społecznych w sprawie dot. dozwolonego użytku publicznego oraz zasad, na jakich instytucje kulturalne, instytucje edukacyjne i oświatowe udostępniają utwory znajdujące się w domenie publicznej

Szanowni Państwo,

bazując na doświadczeniach Kancelarii, jak i jednego z naszych mocodawców – Gdańskiego Wydawnictwa Oświatowego M. Dobrowolska sp. j w Gdańsku, odnosząc się do wskazanych w piśmie MKiDN z dnia 28 maja 2013 kwestii, wskazujemy co następuje.

I.

Kwestia dozwolonego użytku publicznego w działalności wydawców edukacyjnych – ze wskazaniem na art. 29 ust. 2 ustawy z dnia 04.02.1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych

Artykuł 29. ust.1 przewiduje możliwość zamieszczania, w zakresie uzasadnionym min.: nauczaniem lub prawami gatunku, w utworach stanowiących samoistną całość urywków utworów, jak i drobnych utworów w całości. Jednocześnie art. 29. ust. 2 – stanowiący *lex specialis* do ww. ust. 1, daje prawo do zamieszczenia w podręcznikach i wypisach drobnych utworów lub fragmentów większych utworów, o ile następuje to w celach dydaktycznych.

Zestawienie tych dwóch ustępów nasuwa szereg wątpliwości interpretacyjnych, które ewentualna nowelizacji mogłaby, przy najmniej w części, usunąć.

1.

Jedną z nich jest kwestia tego czym jest drobny utwór albo czym jest fragment większego (urywek) utworu?! Otóż ust. 1 i 2 posługuje się pojęciami „urywki utworów”, „drobne utwory”, „fragmenty większych utworów”. Żaden z nich nie jest w ustawie definiowany. A w sytuacji w której korzystanie z „fragmentu utworu” powinno odbywać się za zapłatą wynagrodzenia (ust. 3 art. 29) - a korzystanie z urywka utworu już nie, brak precyzji pojęciowej może prowadzić do sporów między wydawcą (podręczników, treści edukacyjnych) a autorem cytowanego utworu.

2.

Co więcej, art. 29 ma, co nie jest w doktrynie kwestionowane, teoretycznie zastosowanie do utworów nie tylko literackich, ale i muzycznych, plastycznych czy fotograficznych. Tymczasem, kwalifikacja np. zdjęć lub obrazów – jako drobnych utworów, o których mowa w ust. 2 może być dyskusyjna. Z kolei zamieszczenie „fragmentu” zdjęcia lub obrazu (traktowanego jako większy utwór w myśl ust. 2) może być potraktowana jako naruszenie integralności oryginału. Dlatego też słusznym wydaje się doprecyzowanie tych ustępów, aby wprost wynikało z nich, że utrwalenia utworów plastycznych (obrazy, rzeźby) lub utwory fotograficzne mogą być wykorzystane w podręcznikach odpłatnie i w całości (po spełnieniu dalszych przesłanek z tego artykułu).

3.

BGST Radcowie Prawni Borek, Gajda, Tołwiński Sp. p.

ul. Miszewskiego 3/4 80-239 Gdańsk
tel.: 58 352 06 22, fax: 58 742 51 94

NIP: 9571030163; Regon: 220913090

KRS 343480 Sąd Rejonowy Gdańsk Północ – VII Wydział Gospodarczy

www.bgst.plkancelaria@bgst.pl

Zasadnym z punktu widzenia ułatwienia procesu tworzenia materiałów edukacyjnych byłoby rozszerzenie *expressis verbis* dyspozycji art. ust. 2 na podręczniki w wersjach elektronicznych, ich multimedialne wersje oraz na zeszyty ćwiczeń oraz książki pomocnicze.

Postulat ten uzasadnia jednocześnie, zmiana technologii wydawania podręczników (upowszechnienie wersji elektronicznych i multimedialnych. Dodatkowo od początku XXI wieku upowszechniła się praktyka wydawania, w ramach tzw. serii lub pakietów edukacyjnych, równocześnie, i podręczników, i zeszytów ćwiczeń. Weryfikacja, na potrzeby skorzystania z uprawnień art. 29 ust. 2, zeszytów ćwiczeń mogłaby odbywać się poprzez uzyskanie bądź wpisu na listę książek pomocniczych dopuszczonych, jak i zalecanych do użytku szkolnego (o ile taka byłaby prowadzona) lub poprzez przypisanie przez wydawcę danego zeszytu ćwiczeń do podręcznika wydanego w ramach obowiązującej podstawy programowej jako jego książki pomocniej.

II.

Kwestia udostępniania utworów znajdujących się w domenie publicznej przez instytucji sektora kultury i edukacji.

Uwaga generalna. Muzea udostępniające utrwalenia muzealiów żądają różnych stawek za udostępnienie już skatalogowanych i sfotografowanych muzealiów. Opłaty są niewspółmiernie wysokie do kosztów (jednorazowego) przygotowanie takich utrważeń, i są pobierane w różnych wysokościach. Dodatkowo spotyka się sytuacje, w których muzea różnicują stawkę ze względu na rozdzielczość lub sposób dystrybucji (wykorzystania) utrważeń (zdjęcia) muzealiów;

Można postulować:

- 1) wprowadzenie zasady, że udostępnienie będących na stanie muzeów zdjęć (utrważeń w formie cyfrowej) muzealiów – odbywać się będzie wyłącznie za zwrotem kosztów obejmujących nośniki, koszty przygotowania i wysyłki korespondencji, w wysokości nie wyższej niż np. 1 roboczogodzina pracy pracownika muzeum,
- 2) pobieranie wynagrodzenia za sporządzenie zdjęcia muzealiów – tylko wówczas gdy sporządzenie zdjęcia następuje na wyraźne zlecenie wydawcy (a Muzeum nie posiada takiego utrwalenia w swoich zasobach) – przy czym opłata ta odpowiadałaby rzeczywistym kosztom sporządzenia takiego utrwalenia (każde kolejne wykorzystanie utrwalania podlegałoby już tylko opłacie z pkt. 1),
- 3) wprowadzenie zakazu różnicowania stawki opłaty za udostępnienie zdjęć muzealiów ze względu na rozdzielczość czy sposób wykorzystania takiego zdjęcia przez wydawcę,
- 4) w przypadku utrważeń muzealiów wykorzystywanych przy wydaniu podręczników i publikacji wchodzących w skład serii edukacyjnych (zeszyty ćwiczeń, materiały multimedialne itp.) – udostępnienie zdjęć muzealiów powinno następować nieodpłatnie,
- 5) jednocześnie w zamian za uprawnienie, o którym mowa w ust. 4 przyznane wydawcom edukacyjnym – zdjęcia/teksty pochodzące z domeny publicznej powinny być oznaczone w publikacjach jako „Pochodzące z domeny publicznej” i mogłyby być kopiowane bez ograniczeń (również z tych podręczników do których trafiły). W konsekwencji część publikacji, ograniczona do danego zdjęcia/tekstu udostępnionego do podręcznika z domeny publicznej – byłaby „wolna od praw autorskich” – i tą część użytkownicy mogliby kopiować, rozpowszechniać lub w inny sposób korzystać bez ograniczeń.

Z poważaniem,

BGST Radcowie Prawni Borek, Gajda, Tołwiński Sp. p.

ul. Miszewskiego 3/4 80-239 Gdańsk
tel.: 58 352 06 22, fax: 58 742 51 94

NIP: 9571030163; Regon: 220913090

KRS 343480 Sąd Rejonowy Gdańsk Północ – VII Wydział Gospodarczy

www.bgst.plkancelaria@bgst.pl